

Milli Edebiyatın Başlamasının Zemini

İçindekiler

- Milli Edebiyatın Başlamasının Zemini
- Milli Edebiyatın Oluşumu ve Ortaya Çıkışı
- Milli Edebiyat Döneminin Başlaması
- Milli Edebiyatın Genel Özellikleri nelerdir?

Millî Edebiyat Dönemi'nin karakteristiği; muhteva ve şekil olarak asırlardan beri devam eden millî kültürden faydalanma düşüncesidir. Yirminci asra taşınabilecek kültür değerlerinin mümkün olduğu kadar yabancı unsurlardan temizlenmesi amacına dayanan bu hareketin 16. asırdaki Türk-i Basit'ten tutunuz da 19. asrın son çeyreğinde eser veren Türkçüler'e, başta Mehmet Emin Yurdakul olmak üzere, millî hasletler ile eser veren sanatçılara; *Ziya Gökalp, Ömer Seyfettin, Ali Canip Yöntem* ve daha birçok yazara kadar uzanan bir tarihî silsileye dayandığı kabul edilir.

Millî Edebiyat'ın oluşmasında tarihî zemin, Balkan Savaşları, kültürel zemin, Fecr-i Âti'nin durumu ve Osmanlılık, İslamcılık, Batıcılık, Türkçülük kavramları açısından farklı sonuçlara giden yorumlar yapılabilir.

Tanzimat Edebiyatı Dönemi'nin son yıllarından beri küçük kıvılcıklarla da olsa milliyetçilik ve Türkçülük akımının gelişmesiyle başlayan hareket, edebiyatımızda uzun süreli **edebi akımların** birinin başlamasına sebep olmuştur.

Bilindiği üzere daha 1839'dan itibaren, cemiyet hayatına yön verecek bir takım siyasi görüşler ortaya atılmıştı. Bu görüşleri, dört ana başlık altında toplamak mümkündür: *Osmanlılık, İslâmıcılık, Batıcılık ve Türkçülük.*

1856 yılından itibaren Islahat Fermanı ile birlikte siyasi temsilciliği Ali ve Fuat Paşalar tarafından yapılan Osmanlılık, Balkan ve Trablusgarp savaşlarından sonra etkisini yitirmişti. Temsilcilerini *Mehmet Akif Ersoy, Sait Hâlim Paşa, M. Şemseddin, Musa Kâzım Efendi, Eşref Edip* gibi aydınların faaliyetlerinde bulabileceğimiz İslam ittihadı fikri ise, Birinci Dünya Savaşı'nda Müslüman ülkelerin düşman hareketleriyle, gerçekleşemez olarak

değerlendirilmiştir. Batıcılık düşüncesi de, her siyasi görüşün içinde zaten gerekli bir unsur olarak kabul ediliyordu. Bu yüzden, medeniyetçilik ya da uygarlık kelimeleri ile birlikte yorumlanan Batıcılık, sadece Abdullah Cevdet gibi temsilcilerin tekelinde kalmadı. Her siyâsî fikrin temsilcisi, **batıcılık fikrini** benimsedi.

Milli Edebiyatın Oluşumu ve Ortaya Çıkışı

Milli edebiyat dönemi anlayışının ortaya çıkmaya başladığı tarihlerde ülke savaşlarla boğuşmaktaydı ve halk olağanüstü bir psikolojik ortamın etkisindeydi. Toplumun imparatorluktan millete geçiş sürecinde zihinsel değişimi de başlamış bulunmaktaydı. Edebiyat ise, artık böylesi bir dönemde bireyin aşk ve tabiat karşısındaki terennümlerini ya da batılılaşmanın zaruretleri gibi halka çeşitli mesajlar vererek toplumun beklentilerinden uzak kalamazdı. Halkın "**millet olma**" şuurunun başlamasına zemin hazırlayan ve dönemin psikolojik çöküntüsüne bir nebze ilaç olmaya çalışan **Milli edebiyat anlayışı** böylesi bir ortamda vücut bulmuştur. **Milli Edebiyat hareketi** önce fikir ve sanat adamlarının çalışmalarıyla ortaya çıkmış, sonradan İttihat ve Terakki'nin başlattığı faaliyetler ile siyasi alanda etkili olmuştur.

Milli Edebiyat Döneminin Başlaması

Zamanın aydınları, milliyetçiliği de bünyesinde toplayan Türkçülük görüşünü tek çıkar yol olarak görmeye başladılar. Tanzimat döneminden II. Meşrutiyet yıllarına kadar milliyetçilik ve Türkçülük hareketi, çeşitli yazarlar tarafından yapılan çalışmalar ile bir hazırlık devresi yaşadı. **Ahmet Vefik Paşa** *Şecere-i Türkî*, *Lehçe-i Osmânî* ile **M. Celâleddin Paşa**

Eski ve Yeni Türkler adlı eseri ile, **Ali Suavi** *siyasi faaliyetleri ile*, **Süleyman Paşa Sarf-ı Türkî** ve *Esmâ-i Türkiye* adlı eserleri ile, **Şemsettin Sami** *Kâmûs-ı Türkî* ile, **Mehmet Emin Yurdakul** *Türkçe Şiirler* ve benzeri yayınları ile, **Necib Âsim** Türk dili hakkındaki eserleriyle, **Veled Çelebi** millî nitelikli çalışmalarıyla **Ahmet Hikmet Gönül Hanım**, **Çağlayanlar** gibi eserleriyle bu edebiyatın hazırlık döneminde emeği geçen aydınlar olarak kabul edilirler.

Milli Edebiyatın Genel Özellikleri nelerdir?

* Türkçülük hareketi bu dönemde hızlanmış ve Milli Edebiyat adı ilk kez Genç Kalemler

dergisinde kullanılmıştır.

* Bu dönemde birçok dergi yayımlanmıştır. (Genç Kalemler, Türk Derneği, Türk Yurdu, Dergâh...)

* Batı taklitçiliğinden kaçınma, milli konulara yönelme, halk edebiyatını örnek alma amaçlanmıştır.

* Halk edebiyatı nazım şekilleri kullanılmıştır.

* Şiirde aruz bırakılıp heceyle kullanılmıştır.

* Türk kültürü ve tarihi, zengin bir hazine olarak görülmüştür.

* Dil birliği, ulus-devlet anlayışının temeli olarak görülmüştür.

* Sade dil savunulmuştur.

* Tiyatro eserleri teknik bakımdan zayıftır ama dil ve üslup bakımından güçlüdür.

* Toplum için sanat anlayışı benimsenmiştir.

* Halkın yaşamı ve sorunlarının yanı sıra, bireysel konularda da eserler yazılmıştır.

Tiyatroda canlanma görülür. Fakat etnik açıdan büyük gelişme gösterememiştir. Eserler sade bir dille yazılmıştır. Özel ve resmi tiyatrolar kurulmuştur. İbnürrefik Ahmet Nuri Sekizinci ve Musahipzade Celal tiyatroya katkı sağlamıştır.

Yergi-Mizah türünde sosyal ve siyasal şartlar dolayısıyla milliyetçi, tarihi konular işlenmiştir. Sade bir dil kullanılmıştır. Ziya Gökalp, İslam öncesi Türk tarihi ve kültürünü önemsemiştir